

SỰ PHÁT TRIỂN TỰ Ý THỨC CỦA HỌC SINH TRUNG HỌC PHỔ THÔNG

HS THPT có **nhu cầu tìm hiểu bản thân, xây dựng hình ảnh bản thân và đánh giá bản thân**. Đây là dấu hiệu tích cực trong quá trình hình thành và hoàn thiện nhân cách một cách tự giác. Những yếu tố của **ngoại hình** được các em chú ý là: chiều cao, cân nặng, làn da, mái tóc, trang phục, đồ trang sức, các phương tiện liên lạc và phương tiện đi lại. Các em dành không ít thời gian hàng ngày của mình để trao chuốt ngoại hình của mình, coi đó là một giá trị cá nhân quan trọng. Mặt khác, những phẩm chất bên trong và những khả năng của các em cũng là đề tài thu hút không ít thời gian và tâm trí của các em. Các em thường liệt kê những phẩm chất của mình và đánh giá sự cần thiết của chúng so với vị trí của mình trong các mối quan hệ, so với mong đợi của người lớn. Các em thường liệt kê những khả năng của mình và đánh giá chúng xem có giúp mình đạt được những mục tiêu học tập, mục tiêu tình cảm, mục tiêu nghề nghiệp và những mục tiêu khác của bản thân.

HS THPT **không chỉ so sánh bản thân mình hiện tại với lý tưởng sống đã chọn mà còn so sánh mình với những “hình mẫu” mà mình theo đuổi**. Các em thường so sánh những phẩm chất, những khả năng, mục đích sống và giá trị xã hội của mình với “hình mẫu” mà mình lựa chọn. Các em thường suy nghĩ và nhận xét bản thân mình không chỉ ở hiện tại mà còn cả trong tương lai. Các em không chỉ nhận xét và đánh giá những phẩm chất và hành vi riêng lẻ của bản thân mà còn đánh giá khái quát nhiều phẩm chất và hành vi của mình. Điều này cho thấy sự phát triển tự ý thức của thanh niên học sinh có tính toàn diện và sâu sắc.

Các yếu tố ảnh hưởng đến quá trình xây dựng hình ảnh bản thân là: vị trí của các em trong gia đình, trong trường học và trong xã hội; yêu cầu của người lớn đối với các em trong giao tiếp; yêu cầu của hoạt động học tập ở trường; mục tiêu cuộc đời mà các em đang lựa chọn. Có những em đã thể hiện sự (đánh giá bản thân cao hơn so với thực tế mình có, tạo nên sự tự cao trong các em. Có em biết mình xuất thân từ gia đình quyền chức hay giàu có mà tỏ ra xem thường người khác, có

em biết mình học giỏi và thông minh nên thiếu tôn trọng bạn bè và người lớn, có em biết mình xinh đẹp nên cho phép mình nói năng tùy tiện và xúc phạm những người xung quanh. Ngược lại, có những em không nhận thấy được những ưu điểm của mình, tạo ra sự mặc cảm và tự ti. Vì những lý do khách quan như: gia đình nghèo khó, cha mẹ chia tay,... hay những lý do chủ quan như: vóc dáng thiếu chuẩn, trí lực hạn hẹp,... các em vô tình để cho những “điểm xấu” xâm chiếm toàn bộ tâm trí của mình, vô tình tự hạ thấp mình trước người đối diện.

Lưu ý:

Những hành động có trách nhiệm của người lớn giúp học sinh THPT có được một hình ảnh đúng về bản thân là: chỉ dẫn khoa học cho thanh niên học sinh cảm thấy những cái được và cái chưa được trong suy nghĩ và hành động của các em, hướng dẫn và động viên các em phát huy những thế mạnh và khắc phục những khiếm khuyết về cơ thể và tâm lý.